

УДК 378.147.2:371.044.2

DOI 10.32755/sjeducation.2024.01.308

ЗАДОВОЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА» ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Тур Оксана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки,
*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*
(36000, Україна, м. Полтава, Першотравневий просп., 24,
e-mail: Hum.tur@nupr.edu.ua)
ORCID: 0000-0002-2754-9963

Діти дошкільного віку, яких виховують і навчають кваліфіковані спеціалісти, мають потім кращі показники в школі та загалом у житті. Тому важливого значення нині набуває якість підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти, адже їхній професіоналізм є запорукою успішного розвитку не тільки дошкільників, а й усього суспільства в цілому. Визначальним показником якості такої підготовки є задоволеність студентом якістю отриманих освітніх послуг.

Мета статті – дослідити рівень задоволеності студентів-бакалаврів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» спеціальності 012 «Дошкільна освіта» якістю освітнього компоненту фахової підготовки.

Автором статті обгрунтовано прямий зв'язок між задоволеністю студентами освітніми послугами та їхньою мотивацією до навчання. На прикладі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» досліджено, наскільки майбутні бакалаври дошкільної освіти задоволені освітнім складником їхньої професійної підготовки. Для цього було використано методи аналізу, контрольні запитання, відбір, систематизацію та порівняння даних, зібраних за допомогою Google-форми. Проведено розрахунок рівня задоволеності студентів кожною дисципліною, що викладаються у виші, у відсотках. Результати анкетування з кожного питання по кожній дисципліні, внесені до анкети, узагальнені та зведені в єдину таблицю. Виявлено деякі аспекти, що потребують покращення, задля підвищення рівня задоволеності студентів освітнім складником фахової підготовки.

Висновки. *Результати дослідження показали, що майбутні бакалаври дошкільної освіти в цілому задоволені якістю освітнього компоненту їхньої професійної підготовки. Отримані результати можуть бути корисними для викладачів та адміністрації вишу для внесення змін до освітніх програм та покращення якості освітнього процесу загалом.*

Ключові слова: *бакалавр, дошкільна освіта, якість підготовки, гугл-форма, опитування, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».*

SATISFACTION OF BACHELOR'S DEGREE STUDENTS OF SPECIALTY 012 «PRESCHOOL EDUCATION» WITH THE QUALITY OF THE EDUCATIONAL COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING

Tur Oksana, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Department of Psychology and Pedagogy,
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"
(24 1st May Avenue, Poltava, 36000, Ukraine,
e-mail: Hum.tur@nupp.edu.ua)
ORCID: 0000-0002-2754-9963

Preschool children who are raised and educated by qualified specialists tend to have better academic performance in school and overall in life. Therefore, the quality of training for future preschool educators is of paramount importance today, as their professionalism is key to the successful development not only of preschoolers but also of society as a whole. A crucial indicator of the quality of such training is the satisfaction of students with the quality of educational services they receive.

The aim of the article is to explore the level of satisfaction of bachelor students at the National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic» specializing in 012 «Preschool Education» with the quality of the educational component of their professional training.

Methodology. The article argues a direct correlation between student satisfaction with educational services and their motivation to learn. Using the example of the National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», the level of satisfaction of future bachelor students specializing in preschool education with the educational component of their professional training was investigated. Analysis methods, control questions, data selection, systematization, and comparison were utilized through data collected via Google Forms. The calculation of students' satisfaction levels with each discipline taught at the university was conducted in percentages. The survey results for each question on every discipline included in the survey were summarized and consolidated into a single table. Certain aspects requiring improvement to enhance student satisfaction with the educational component of their professional training were identified.

Conclusions. The research results showed that future bachelor students specializing in preschool education are generally satisfied with the quality of the educational component of their professional training. The obtained results can be beneficial for teachers and university administration to make changes in educational programs and improve the overall quality of the educational process.

Key words: bachelor, preschool education, quality of training, Google Forms, survey, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic".

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Запорукою успішного розвитку українського соціуму, його інтеграції до європейського співтовариства (що характеризується швидкими темпами розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, їх всеосяжним використанням у різних галузях суспільної життєдіяльності, постійними інноваціями та технологічними проривами, високим рівнем освіти молоді, можливістю систематичного самовдосконалення, толерантністю суспільства, його відкритістю світу, повагою до різних культур, традицій, цінностей, боротьбою з дискримінацією та расизмом, сприянням інклюзивності й різноманітності тощо) є високий рівень професійної підготовки фахівців, у тому числі з дошкільної освіти. Якість такої підготовки значною мірою залежить від ступеня задоволеності майбутніми вихователями дитячих садків освітньою траєкторією, пропонованою закладом вищої освіти. Існує прямий зв'язок між задоволеністю студентами освітніми послугами та їхньою мотивацією до навчання: чим вище рівень задоволеності, тим сильніша мотивація. Вивчення думки майбутніх фахівців галузі дошкільної освіти щодо якості освітнього компоненту фахової підготовки допоможе вдосконалити освітню програму і зробити її більш ефективною. Саме тому вважаємо пропоноване дослідження актуальним.

Проблема якості підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти є предметом вивчення багатьох науковців, про що свідчать результати аналізу останніх досліджень і публікацій: підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти засобами інтерактивних та продуктивних технологій (О. Ковшар, Н. Недодатко, М. Бадіца, К. Суятинова, А. Іншаков, К. Коновалова, М. Чулошніков) [1]; підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти на засадах компетентнісного підходу (С. Гаврилюк, А. Залізник, А. Карнаухова, Ю. Кахіані, О. Косарева) [2]; формування освітньо-розвивального та гуманітарного середовища як компонент професійної підготовки майбутніх вихователів (О. Кузіна, О. Писарчук, Н. Скрипник) [3; 4]; психолого-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до саморегуляції професійної діяльності (В. Чайка) [4, с. 137–155], формування медіаграмотності

майбутніх вихователів (І. Кузьма) [4, с. 191–201] та ін. Незважаючи на наявність численних розвідок, присвячених різним аспектам підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти, комплексне вивчення рівня їхньої задоволеності якістю освітнього складника професійної підготовки як предмет окремого дослідження нами не було виявлено.

Мета статті – дослідити рівень задоволеності студентів-бакалаврів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» спеціальності 012 «Дошкільна освіта» якістю освітнього компоненту фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження рівня задоволеності студентів-бакалаврів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» якістю освітніх послуг, які надає Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», за допомогою Google Forms (<https://docs.google.com/forms/d/1frvILNV2KnUEuZb8V0bMGre0gj0VoEGMZwpNmbEkoc/prefill>) було створено відповідну анкету «Вивчення задоволеності здобувачів вищої освіти якістю освітнього процесу у Полтавській політехніці». В опитуванні взяли участь 14 студентів першого курсу віком 17–18 років. Дані, отримані в результаті анкетування майбутніх фахівців дошкільної галузі, автоматично зберігалися системою Google Forms, яка потім обробляла їх статистично і візуалізувала у вигляді діаграм. Анкета, створена за допомогою Google Forms [5; 6], об'єднувала дев'ять розділів-блоків. За винятком першого, де респонденти вказували освітню програму, який рівень освіти здобувають та на якому курсі навчаються, кожен наступний розділ-блок відповідав одній з обов'язкових дисциплін, котрі згідно з навчальним планом вивчали першокурсники: «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з деонтологією», «Вікова фізіологія з основами медичних знань», «Педагогіка загальна та порівняльна», «Психологія загальна», «Психологія спілкування», «Філософія», «Іноземна мова», «Історія України та української культури».

У кожному з восьми розділів-блоків, що стосувалися окремої дисципліни, було 16 закритих запитань. Ми пропонували студентам оцінити такі параметри, як: обсяг навантаження

під час вивчення дисципліни; ступінь відповідності змісту навчальної дисципліни обраній спеціальності; рівень викладання навчальної дисципліни та методики, які використовував викладач для кращого засвоєння навчального матеріалу; об'єктивність поточного оцінювання знань з цієї навчальної дисципліни; якість дистанційного курсу з навчальної дисципліни; міра задоволення якістю навчання з цієї дисципліни. До уваги брали також інформацію про те, чи вистачило студентам часу, відведеного на опанування навчальною дисципліною, позааудиторного часу для виконання завдань самостійної роботи за навчальним предметом, чи була можливість під час вивчення конкретного курсу розвинути «soft skills» (вміння вести переговори, дискусії та дебати за попередньо визначеною траєкторією, публічні виступи, переконувати, схилити опонентів на свій бік, працювати в команді, ефективно здійснювати міжособистісне спілкування з колегами та керівниками, раціонально управляти власним часом, креативно мислити та втілювати нові ідеї в життя тощо), а також чи були студенти завчасно проінформовані про критерії, порядок, форми та строки проведення поточного й підсумкового контролю знань за навчальною дисципліною. Важливою для нас була думка бакалаврів стосовно того, чи вважають вони актуальним зміст дисципліни, яку вивчають, чи надає він можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої їхньої професійної діяльності. До опитувальника були внесені запитання, які визначали наявність чи відсутність у процесі вивчення дисципліни зворотного зв'язку з викладачем, можливість отримати консультацію чи допомогу в нього з різних змістовних та організаційних моментів, а також можливість для студентів самостійного обрання певних завдань, тем (підтем, окремих питань теми), тематики курсових проєктів або пропонувати власні теми, форми і методи виконання обраних завдань тощо. Крім того, майбутні працівники галузі дошкільної освіти оцінювали рівень оснащення лекційних, практичних, лабораторних та інших видів занять спеціалізованим обладнанням та програмним забезпеченням, а також оцінювали забезпеченість кожного курсу навчальними матеріалами, що розміщені

в електронній бібліотеці та на платформі дистанційної освіти університету (moodle).

Кожне запитання опитувальника містило кілька варіантів відповіді, зокрема: *так, ні, скоріше так, скоріше ні, складно відповісти*. Опрацьовуючи результати, ми зважали лише на два варіанти відповідей: *так* і *скоріше так*, на основі чого й підсумовували рівень задоволеності майбутніми фахівцями дошкільної галузі якості освітнього компонента. Узагальнені дані опитування з кожної дисципліни зведені в одну таблицю (табл.).

Як бачимо з таблиці, майбутні фахівці галузі дошкільної освіти в цілому задоволені якістю освітнього компонента, про що свідчать статистичні дані – 90 %. Найбільш високі показники у відповідях студентів (100 %) стосуються якості наповнення дистанційних курсів та надання інформації студентам про критерії, порядок, форми та строки проведення поточного й підсумкового контролю знань. І хоча поточне оцінювання об'єктивним вважають 94 % опитаних бакалаврів, усе-таки цей показник є доволі високим. Також високо було оцінено здобувачами вищої освіти (схвально висловилися 98 %) зміст навчальних дисциплін, який, на їхню думку, якнайкраще відповідає обраній спеціальності вихователя закладу дошкільної освіти. При цьому в актуальності й сучасності змісту навчальних дисциплін переконано майже 96 % респондентів. І практично для такої самої кількості опитаних (близько 94 %) зміст навчальної дисципліни уможливує здобуття компетентностей, потрібних для подальшої професійної діяльності.

У процесі викладання навчальних дисциплін як професійної, так і загальної підготовки викладачі Полтавської політехніки широко використовують різні форми навчання, а також сучасні освітні технології, інтерактивні методи, прийоми, на що вказало практично 92 % опитаних студентів, така сама кількість заявила, що їм вистачає часу, відведеного на вивчення навчальних курсів, а 90 % респондентів зазначили, що навчальні курси забезпечені навчально-методичними матеріалами, розміщеними в електронному вигляді (в електронній бібліотеці університету або на платформі дистанційної освіти).

Таблиця – Задоволеність якістю освітнього компонента підготовки студентів-бакалаврів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Змістовні питання	Вступ до спеціальні	Вікова фізіологія	Педагогіка заг. і пор.	Психологія загальна	Психологія спілкування	Філософія	Новозна мова	Історія України	Σ
	%								
1.Рівень навантаження під час вивчення дисципліни був оптимальний	66,7	66,7	85,3	83,3	66,7	66,7	100	66,7	75,3
2.Мені вистачило часу, відведеного на опанування навчальною дисципліною	83,3	83,3	100	100	100	100	100	66,7	91,7
3.Мені вистачило позааудиторного часу для виконання завдань самостійної роботи за навчальною дисципліною	83,3	83,3	100	100	83,3	100	85,7	66,7	87,8
4.Зміст навчальної дисципліни відповідає обраній спеціальності	100	100	100	100	100	100	100	83,7	98
5.Зміст навчальної дисципліни дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності	100	100	100	100	100	83,3	100	66,7	93,8
6.Зміст навчальної дисципліни є актуальним та сучасним	100	100	100	100	100	83,3	100	83,3	95,8
7.Я мав можливість під час вивчення даної дисципліни розвинути «soft skills»	100	83,3	83,3	100	100	66,7	85,7	66,7	85,7
8.У процесі викладання використовувалися різні форми, інтерактивні методи	100	83,3	100	100	100	100	85,7	66,7	92
9.Я завжди мав зворотній зв'язок з викладачем та мав змогу проконсультуватися з різних питань	83,3	83,3	100	100	100	83,3	85,7	66,7	87,8
10. Я та інші студенти мали можливість самостійно обирати певні завдання, теми, тематику курсових робіт або пропонувати свої власні теми, форми і методи виконання обраних завдань	66,7	83,3	100	83,3	66,7	50	57,1	50	70
11. Під час вивчення дисципліни використовувалося спеціалізоване лабораторне обладнання, спеціалізоване програмне забезпечення	83,3	66,7	71,4	100	66,7	50	71,4	50	70
12. Навчальна дисципліна забезпечена навчальними матеріалами, що розміщені в електронній бібліотеці та на платформі дистанційної освіти	83,3	83,3	85,7	100	83,3	100	100	83,3	90
13. Дистанційний курс з навчальної дисципліни вважаю якісним	100	100	100	100	100	100	100	100	100
14. Я був завчасно проінформований про критерії, порядок, форми та строки проведення поточного та підсумкового контролю знань	100	100	100	100	100	100	100	100	100
15. Поточне оцінювання знань вважаю об'єктивним	83,3	100	100	100	100	100	100	66,7	93,8
16. Я задоволений якістю навчання з даної дисципліни	83,3	83,3	100	100	100	100	100	100	95,8
Σ	88,5	87,5	95,4	98	91,7	86,5	92	74	90

Аналіз результатів також свідчить, що частина бакалаврів (майже 13 %) відчувала дефіцит позааудиторного часу для самостійного виконання завдань з навчальних дисциплін як загальної,

так і практичної підготовки, тому дуже важливо, щоб викладачі не лише підбирали теми і завдання для самостійної роботи, а й надавали майбутнім вихователям дошкільних закладів освіти доступ до якісних джерел інформації, які б дозволили їм виконати цю роботу якісно і без зайвих витрат часу.

Як виявило опитування, 12 % студентів не завжди мали зворотний зв'язок з викладачами і не завжди мали змогу отримати консультацію з питань, що цікавлять. На нашу думку, це обумовлено тим, що певна кількість студентів навчається дистанційно, а отже, не завжди вчасно отримує відповідь (електронною поштою чи іншими засобами зв'язку), як того б хотіли. Майже стільки ж опитаних зазначили, що не мали можливості під час вивчення певної дисципліни розвинути *soft skills*, що визначають як «соціально-трудова характеристику сукупності знань, умінь, навичок і мотиваційних характеристик працівника у сфері взаємодії між людьми, вміння грамотно управляти своїм часом, вміння переконувати, ведення переговорів, лідерства, емоційного інтелекту, що володіють емерджентністю, необхідними для успішного виконання роботи та відповідають вимогам посади і стратегічним цілям організації, це характеристика потенційної якості, що дозволяє описати практично всі елементи готовності персоналу до ефективного праці в заданій ситуації на робочому місці в трудовому колективі» [7, с. 108–109]. Вважаємо, що за умови виключно дистанційного навчання розвиток *soft skills* може відбуватися повільніше порівняно з аудиторними заняттями, а отже, викладачам треба звернути увагу на відповідні методи й прийоми формування *soft skills* в умовах дистанційного навчання: проведення інтерактивних лекцій, дидактичних та ролевих ігор, адже «за умов активного використання інтерактивних методів формується стійка позитивна мотивація до навчання, пробуджується зацікавленість темою, а відтак і бажання обмінюватися думками, досвідом, здатність творчо мислити, швидко реагувати на нестандартні ситуації, відшукувати правильні рішення, працювати в команді, брати на себе відповідальність тощо» [8, с. 109].

Аналізуючи результати опитування щодо рівня навантаженості, підсумували, що лише 75 % опитаних визнали її оптимальною, для чверті опитаних (25 %) навантаженість була або надмірною, або замалою. Таку ситуацію можна пояснити різним рівнем підготовленості студентів, які прийшли на навчання до вишу, а також адаптаційним періодом, що триває протягом першого року навчання. Задля покращення результатів статистичних даних у майбутньому рекомендуємо пропонувати студентам для виконання диференційовані різнорівневі за складністю завдання. Ці висновки також підтверджують відповіді 30 % бакалаврів, які зауважили, що вони та, на їхню думку, інші студенти не мали можливості самостійно обирати певні завдання, теми, тематику курсових робіт або пропонувати власні теми, форми й методи виконання обраних завдань.

Висновки. Отже, бакалаври з дошкільної освіти Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» високо мотивовані на отримання фахових компетентностей з обраної спеціальності. Водночас викладачам університету рекомендуємо ретельніше добирати і пропонувати студентам ті джерела інформації, які б сприяли якісному й швидкому (без зайвих витрат часу) самостійному опрацюванню ними навчального матеріалу; застосовувати ті методи навчання (активні, інтерактивні) для студентів-дистанційників, які б уможливили активний розвиток їхніх *soft skills*. Крім того, вважаємо, що студентам варто надавати більше можливостей щодо їхнього вибору, зокрема які завдання виконувати, які теми вивчати, які форми й методи застосовувати для виконання обраних завдань, при цьому чітко і завчасно інструктувати про критерії та порядок оцінювання.

Перспективою подальших досліджень є розвідки, зосереджені на питаннях вивчення готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти засобами інтерактивних та продуктивних технологій : колективна монографія / О. Ковшар, Н. Недодатко, М. Бадіца, К. Суятинова, А. Іншаков, І. Іншакова, К. Коновалова, М. Чулошнікова та ін. Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 140 с.

2. Карнаухова А., Кахіані Ю., Косарева О. Сучасна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2022. Т. 1 (55). С. 311–315.

3. Кузіна О. Підготовка фахівця дошкільної освіти у контексті європейського досвіду. *Освітологічний дискурс*. Київ, 2019. № 3–4 (26–27). С. 319–329.

4. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. В. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 240 с.

5. Алгоритм створення Google Форми. URL: <http://www.slideshare.net/kurvits/google-form-2198086> (дата звернення: 10.03.2024).

6. Белянін А. В., Семеха А. Р., Глушенко В. П., Толочко С. С., Гальчук О. С. Використання хмарних сервісів в освітньому процесі: google форма. *Інформаційні технології : збірник тез II Української конференції молодих науковців* (28–29 травня 2019 р., Київ). Київ, 2019. С. 6–7.

7. Шевчук О., Агеєва І. Актуальність soft skills в процесі професійного розвитку співробітників та управління змінами компанії. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного*, 2021. № 1 (43). С. 106–113.

8. Тур О. Модернізація освіти у вищій школі засобами інтерактивних методів навчання. *Академічна й університетська наука: результати та перспективи* : збірник наукових праць XVI Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава, 2023. С. 108–110.

References

1. Kovshar, O., Nedodatko, N., Baditsa, M., Suyatinova, K., Inshakov, A., Inshakova, I., Konovalova, K. and Chuloshnikova, M. (2020), Training of future specialists in preschool education by means of interactive and productive technologies : collective monograph, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih.

2. Karnaukhova, A., Kakhiani, Yu., and Kosareva, O. (2022), "Modern training of future specialists in preschool education", *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, Drohobych*, Volume 1 (55), pp. 311–315.

3. Kuzina, O. (2019), "Training of a preschool education specialist in the context of European experience", *Educational discourse*, Kyiv, No. 3–4 (26–27), pp. 319–329.

4. Chayki, V. V. and Yankovich, O. I. (2019), *Training of future specialists in primary and preschool education: reform strategies* : collective monograph, Ternopil.

5. Google Forms (2019), The algorithm for creating Google Forms, available at: <http://www.slideshare.net/kurvits/google-form-2198086> (accessed at 10 March 2024).

6. Belyanin, A. V., Semekha, A. R., Glushenko, V. P., Tolochko, S. S. and Galchuk, O. S. (2019), "Use of cloud services in the educational process: google form", *Information technologies* : Collection of theses of the II Ukrainian conference of young scientists (May 28–29, 2019, Kyiv), Kyiv, pp. 6–7.

7. Shevchuk, E. and Ahieieva, I. (2021), "Relevance of soft skills in the process of professional development of employees and change management of the company", *Collection of scientific works of Dmytro Motorny State Technical University*, No. 1 (43), pp. 106–113.

8. Tur, O. (2023), "Modernization of education in higher education by means of interactive teaching methods", *Academic and university science: results and prospects* : collection of scientific papers of the XVI International Scientific and Practical Conference, Poltava, pp. 108–110.